

Fàbrica Sauleda (antiga Fàbrica Borràs)

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: Carrer Josep Sauleda i Roca, s/n. Nucli urbà d'Oló
Alçada: 478

Coordenades:

Latitud: 41.87252
Longitud: 2.03707
UTM Est (X): 420093
UTM Nord (Y): 4636071

Classificació

Número de fitxa 08258-345
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Segle XIX-XXI
Any 1920
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari Sí: IPA 17164
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 0263001DG2306S0001SL
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 23/06/2020 - 02:00

Descripció

Conjunt fabril que s'ha format a partir d'una primitiva fàbrica de finals del segle XIX, passant després a ser la fàbrica Borràs i actualment Sauleda. La seva distribució s'acosta a la d'una colònia industrial, ja que forma un clos tancat i consta d'una antiga casa del director, així com d'un bloc de pisos que eren per als treballadors, davant de l'entrada. El nucli principal és format per la primitiva nau (que s'ha ampliat considerablement pel costat de ponent) més dos edificis adossats a nord i a sud.

La nau primitiva i els dos edificis són construïts de la mateixa època i formaven un conjunt homogeni d'estil modernista. Això fou entorn de 1919, quan s'inicià la fàbrica Borràs, i el projecte va anar a càrrec d'Ignasi Mas i Morell, nascut a Barcelona i que durant molt de temps fou arquitecte municipal de Sant Pol de Mar. Ara la nau antiga ha quedat integrada entre els amplis espais de producció, però encara són visibles els murs est i oest, que conserven alguns dels típics finestrals fabrils, rematats a la part superior amb arcs escarsers de maó vermell.

L'edifici situat al sud era la casa del director. És la peça més destacada de tot el conjunt i també l'obra més reeixida modernista que hi ha a Santa Maria d'Oló. Destaca per l'efecte cromàtic fruit de la combinació del vermell del totxo amb el blau dels cabirons de fusta de la teulada junt amb altres elements com la ceràmica o els forjats de les baranes. Tot això sobre el fons blanc de les façanes.

L'edifici situat al nord és una edificació més gran, ara destinat a oficines. Antigament hi havia un menjador, vestidors, infermeria i despatxos, mentre que a la planta de baix hi havia un magatzem. La façana principal d'aquest edifici segueix unes pautes ornamentals similars a l'anterior. És una composició perfectament simètrica que recrea algunes de les formes característiques del modernisme. Al centre hi trobem un balcó rectangular amb dos pilars i, a banda i banda, finestrals de línies corbes compartimentats per pilars més petits de totxo vermell. Ara l'edifici queda adossat pel nord-oest a una construcció recent que acull el laboratori i que es va bastir en diverses fases, entre 1980 i 2015. L'any 2000 es va unificar el conjunt, dins d'una mateixa línia arquitectònica, i es van restaurar les oficines.

Observacions:

Informació facilitada per Núria Graells i Lluís Sauleda

Història

Al final del segle XIX a Oló hi havia tres fàbriques tèxtils de dimensions modestes. Una era la fàbrica de Joan Badia, que el 1896 va tenir els primers telers mecànics del poble. Funcionaven amb energia de vapor i també aprofitant tota l'aigua sobrant de la riera.

L'any 1901 l'Ajuntament havia creat una comissió per captar fabricants que tornessin a obrir les fàbriques i donessin vida al poble. Però això no va evitar un període de crisi industrial entre 1900 i 1925, sobretot els anys posteriors a 1918, quan a Oló no hi havia cap fàbrica i moltes dones van haver de buscar feina en les fàbriques d'altres municipis, cosa que solia comportar llargues caminades a peu. Però al llarg de la dècada de 1920 s'hi van establir dues fàbriques, que en els anys següents s'havien de convertir en la base econòmica de la població: primer la fàbrica Borràs i després la fàbrica López. Ambdues tenien una gran rivalitat entre elles.

Joaquim Borràs (Manresa 1865-1963) era un industrial que s'introduí també en la política, partidari d'Antoni Maura es presentà diverses vegades com a diputat, fou alcalde de Manresa i vice-president de la Diputació de Barcelona. En una de les seves campanyes electorals va visitar Oló i s'adonà de l'oportunitat que representava aquesta localitat, ja que tenia una població acostumada al treball del tèxtil i els salaris eren baixos, en un entorn rural de poca conflictivitat social. Aquest industrial tenia la seva fàbrica principal a la colònia Borràs (Castellbell i el Vilar), on es feien les feines de filar i una part del teixit. El 1920 va comprar

una de les fàbriques a la riera d'Oló que ja havia funcionat, i que es coneixia popularment amb el nom del Pastor perquè abans hi havia hagut un corral d'ovelles. La primitiva fàbrica va ser completament remodelada i s'hi afegiren els dos edificis modernistes, obra d'Ignasi Mas i Morell (1881-1953). Mas i Morell residia a Sant Pol de Mar i durant molts anys fou l'arquitecte municipal d'aquesta localitat. Borràs també va adquirir una nau industrial situada al raval de la Rovirola que abans havia pertangut a Joan Badia, la qual fou destinada a magatzem.

En la fàbrica al costat de la riera s'hi van instal·lar 42 telers que funcionaven amb dos motors de gas pobre, nodrits amb llenya. El 1936 la fàbrica ocupava 64 persones, i el 1955, 125. S'hi feia el teixit d'una part de les plegadores de les indústries Borràs. Elaborava teixits de qualitat: piqués, llençols i percales. En aquesta època algunes de les treballadores venien de pobles de l'entorn; per això disposaven d'habitacions per quedar-se a dormir durant la setmana. L'any 1955 l'empresa, tot seguint l'exemple de les colònies industrials, va aixecar un bloc de pisos per als treballadors de la fàbrica. Els anys 1960 Manufactures Borràs S.A. era un important conglomerat industrial que també tenia vinculacions amb la banca. Tanmateix, la fàbrica va tancar les portes a principis d'aquesta dècada, degut a la crisi del tèxtil. Aleshores hi treballaven 70 persones.

El 1963 va comprar la fàbrica Josep M. Sauleda Parés. Era el successor de Victoriano Sauleda Roura, un indiano de Sant Pol de Mar que al seu retorn d'Amèrica havia fundat una empresa al poble, concretament una fàbrica de roba per a espadenyes. A la dècada de 1960, degut a les conseqüències del boom turístic i dels canvis en el mercat de treball, va decidir traslladar la part dels teixits a la fàbrica de Santa Maria d'Oló. La nova fàbrica es posava en funcionament l'any 1965, i en els anys successius s'anà ampliant. L'empresa s'ha especialitzat en la producció de teixits industrials, bàsicament per a tendals. El 1990 donava ocupació a 60 treballadors, i era la segona indústria espanyola en fabricació de lona. La producció, amb uns models de lona que són de disseny exclusiu, es destina al mercat espanyol i també a l'exportació. Actualment l'empresa continua en actiu i és un dels pilars bàsics de l'economia del poble.

Bibliografia

COMELLAS SALA, Tània (2017). L'arquitectura modernista i noucentista de Santa Maria d'Oló. Treball de recerca. INS Miquel Bosch i Jover, p. 31-33.

FERRER, Llorenç i altres (1991). "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 123-124, 215.

PORTÍ PURTI, Lúdia. Sauleda S.A. Una fàbrica de lones de Santa Maria d'Oló, treball de curs, Institut de Batxillerat Pius Font i Quer, Manresa, s.d.

